

WEIDVOGELS PER SOORT

Overdracht coördinatie

Met ingang van 2020 zijn er een aantal mutaties geweest bij de coördinatie van de weidevogelbescherming.

Om te beginnen heeft Leonard Rouhof de algehele coördinatie van het vrijwillige weidevogelbeheer binnen onze vereniging overgedragen aan Wim Laverman. Leonard heeft zich de afgelopen tweeëntwintig jaar met veel passie en met onvermoeibare energie ingezet voor de weidevogels in het boerenland. Gezien de moeilijke situatie waarin de weidevogels zich bevinden een bijna onmogelijke opdracht. Steeds meer kwam daarbij het besef dat de kansen voor het behoud van de weidevogels liggen in het gesubsidieerd weidevogelbeheer binnen de daarvoor aangewezen weidevogelgebieden. Het is in grote mate zijn verdienste geweest dat dit type beheer momenteel überhaupt kan en ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd in verschillende gebieden in NO Twente. Maar ook dit type beheer vraagt om een arbeidsintensieve en tijdrovende coördinatie en ondersteuning waardoor een combinatie van beide taken niet langer mogelijk was. Ook met ingang van 2020 is “good old” Harrie Koopman gestopt als coördinator voor de afdeling Deurningen. Jarenlang heeft Harrie de coördinatie gedaan voor afdeling Deurningen en de weidevogelgegevens verzameld. Harrie moest met lede ogen aanzien hoe goede weidevogelgebieden werden opgeofferd aan stedelijke bebouwing. Toch liet hij zich hierdoor, zowel letterlijk als figuurlijk, niet uit het veld slaan. Gelukkig heeft Harrie een opvolger weten te vinden in Jan Koekoek.

Wij willen vanaf hier Leonard en Harrie hartelijk bedanken voor hun inzet en Wim en Jan succes en veel plezier wensen met hun goede werk.

Inleiding

Boeren weten vaak goed wat er op hun land leeft. Het is dan ook belangrijk om als vrijwilliger goed contact te houden met de boeren en de beschermende maatregelen af te stemmen met de werkzaamheden van de boer. In het vorige jaarverslag werd er gewag gemaakt van het afnemende aantal vrijwilligers. Dit heeft ertoe geleid dat er in het afgelopen jaar geen vrijwilligers actief zijn geweest in Saasveld. Wel zijn er lopend het seizoen schattingen gemaakt die goed overeen kwamen met de resultaten van 2019. Om de totaal gegevens van alle afdelingen te kunnen gebruiken hebben we er voor gekozen om deze gegevens ook te gebruiken voor 2020.

Het weer in het broedseizoen 2020

Voor de blijvers onder de broedvogels was de voorgaande winter er één die ze probleemloos konden doorstaan. Kieviten werden dan ook de gehele winter wel waargenomen, de wulp was alweer vroeg terug in de broedgebieden en ook de scholekster werd al in maart gesignaleerd in onze omgeving. De lente van 2020 was uitzonderlijk droog en recordzonnig. Regen viel er vanaf half maart nauwelijks en de zon maakte overuren. Ook was er vaak een vervelende straffe wind waardoor de toplaag van weilanden en akkers snel verdroogde. Een situatie die funest was voor het opgroeien van de jonge weidevogels.

Paartje tureluurs in plas-dras van het Zoekerveld.

Plas-dras plekken zijn belangrijk als foerageergebied voor weidevogels en voor de kuikenoverleving

Het eerste Kievitsei 2020

Evenals vorig jaar is het eerste Kievitsei van de vereniging gevonden door Werner Vollenbroek uit Deurningen op 14 maart. Hij heeft het nest met één ei gevonden in Dalmeden. In Overijssel werd het eerste Kievitsei gevonden op 8 maart op een maislandperceel in Damsholte door Gerrit Ligtenberg. Het nest bevatte ook hier één ei. Het eerste Nederlandse Kievitsei van 2020 is op 2 maart gevonden in een maisveld in Bruchem. Het nest met twee eieren werd gevonden door de 69-jarige Jack van Dongen uit Ammerzoden.

Trend

Evenals voorgaande jaren zien we dat het aantal broedparen van de weidevogels een dalende trend vertonen, ondanks alle inspanningen die er worden gedaan. De oorzaken van het slechte broedsucces liggen in het weer en in de grote aantallen roofdieren in 2020. Zo zorgden de zachte winter en het groeizame voorjaarsweer ervoor dat boeren dit voorjaar erg vroeg het gras maaiden. Door de droogte kwam vervolgens de hergroei vaak traag op gang, waardoor er weinig dekking was voor de kuikens. Ook zijn er door de droogte weinig grutto's vroeg in het jaar begonnen met hun nesten, terwijl juist vroege nesten veel vliegvlugge kuikens opleveren. De eerste aanzet voor de hoge predatie lag in een veldmuizenpiek in 2019. Hierdoor kregen roofdieren zoals marterachtigen, vossen en sommige roofvogels veel jongen. In 2020 was de muizenpiek voorbij, en schakelden de flink gegroeide populaties roofdieren over op eieren en kuikens van weidevogels.

Verbetering

In de praktijk blijkt dat er wel verbetering kan optreden als er door betrokkenen zoals boeren en

natuurorganisaties veel wordt gedaan voor weidevogels. Belangrijke voorwaarden voor verbetering zijn plas-dras plekken, kruidenrijke percelen en een rustperiode van 1 april tot circa half juni waardoor jonge vogels kunnen uitvliegen. In de beheergebieden zijn de dichtheden hoger voor kritische weidevogels dan daarbuiten. In ons werkgebied is hierin een belangrijke rol weggelegd voor het Gebiedscollectief NO Twente.

Aanvalsplan Grutto

Om de neergaande lijn van het aantal weidevogels om te buigen zijn stevige maatregelen en extra middelen nodig. Dat staat in het Aanvalsplan Grutto. Initiatiefnemer Pieter Winsemius heeft dit plan op woensdag 18 november samen met Vogelbescherming Nederland aangeboden aan minister van Landbouw Carola Schouten. Dit vergt een miljoenen investering, jaarlijks 40 miljoen en éénmalig 35 miljoen. In hoeverre hiervan de kansrijke weidevogelgebieden in NO Twente gaan profiteren moet we afwachten.

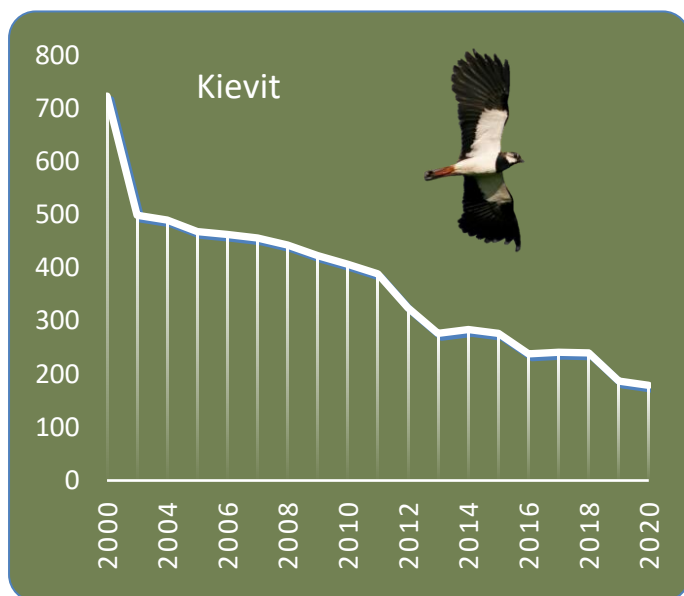
Andere leefomgeving

Wat we ook zien, is dat sommige weidevogels een andere leefomgeving opzoeken. Bekend is dat de scholekster ook op platte daken broedt. Maar in onze directe omgeving zien we dat bijvoorbeeld op het bedrijventerrein langs de A1 bij Hengelo en Borne veel Kieviten broeden en jongen vliegvlug worden. De jonge Kieviten lopen langs de weg en het fietspad. Blijkbaar is de omgeving geschikt voor de Kieviten: er is veel water en de begroeiing wordt minder intensief beheerd. Ook wordt hierbij rekening gehouden met de broedende Kieviten.

Resultaten weidevogels per soort

Note: De resultaten en grafieken hebben betrekking op het oorspronkelijk werkgebied van de vereniging zoals we dat al sinds de oprichting van onze vereniging volgen. Enkele jaren geleden hebben we onze beschermingsactiviteiten ook uitgebreid naar andere, relatief goede weidevogelgebieden buiten ons verenigingsgebied. Deze gebieden zijn niet opgenomen in de grafieken!

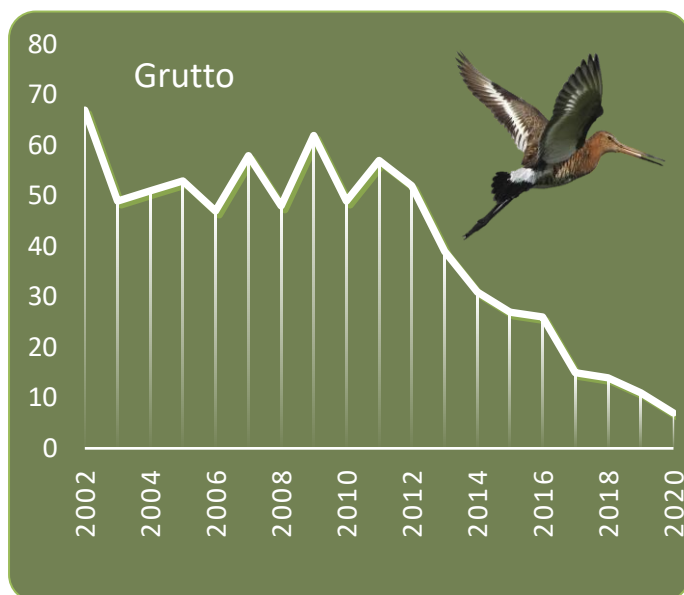
Kievit

De al jaren voortdurende zeer lage overleving van de jonge kievitën heeft er in grote mate aan bijgedragen dat in een deel van de deelgebieden het aantal broedparen sterk is gedaald. Met name in Fleringen, Rossum en Deurningen daalde het aantal broedparen. In Fleringen en Rossum met 20% en in Deurningen zelfs met 40%. Ook waren de broedresultaten in deze gebieden zoals te lezen valt in de regioverslagen soms ronduit beroerd. Voornamelijk door een toename in Agelo bleef de daling van het aantal broedparen in 2020 beperkt en kwam uit op 179 paren in het afgelopen jaar.

Het aantal broedparen is licht gedaald, 6%. Per kerkdorp zijn de verschillen echter groot.

Grutto

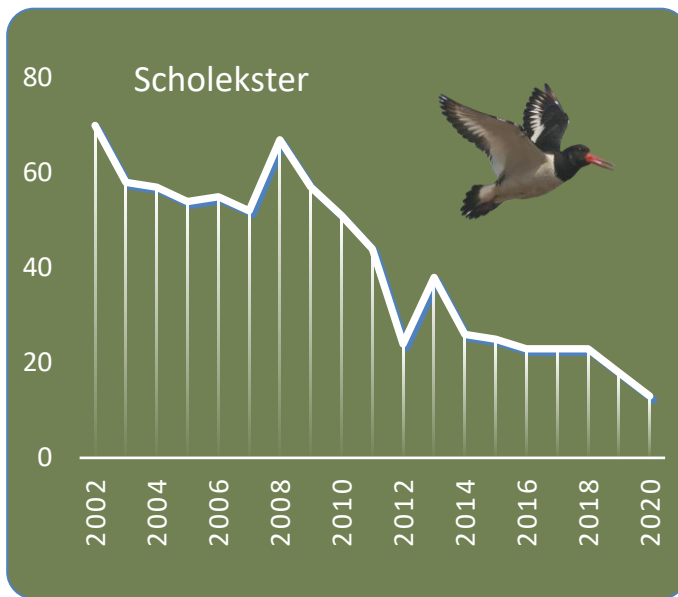
De grutto is in een razend hoog tempo aan het verdwijnen in de reguliere weidevogelgebieden. In drie kerkdorpen komt de grutto al niet meer voor: Fleringen, Saasveld en Deurningen/Hengelo. In Weerselo is het aantal gelijk gebleven. Zowel in Rossum als Agelo is het aantal gedaald met 40%. Het aantal broedparen is t.o.v. vorig jaar gedaald van elf naar zeven broedparen. Net als in voorgaande jaren was de reproductie van gruttokuikens zeer teleurstellend. Slechts twee kuikens werden vliegvlug.

Het aantal broedparen grutto's is in ons gebied gedaald met 35%. Deze trend is vergelijkbaar met 2019.

Scholekster

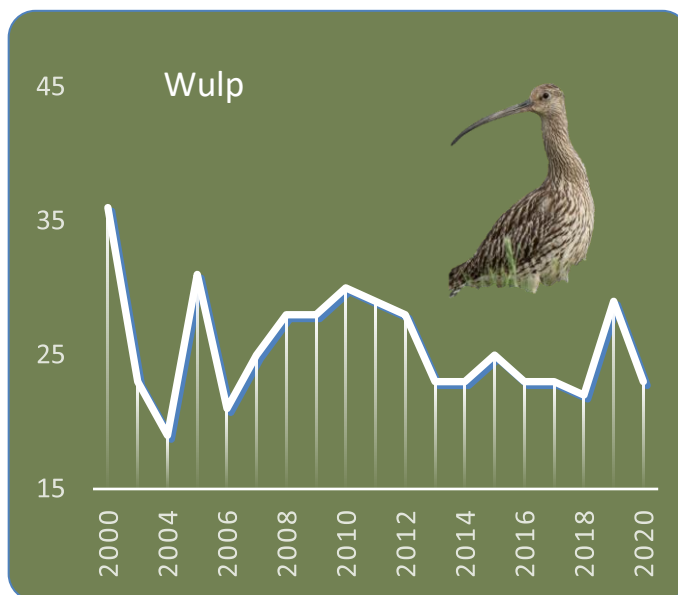
Net als de grutto dreigt ook de scholekster te verdwijnen in het huidige boerenland. Broedende scholeksters werden niet meer waargenomen op de maislanden van Deurningen/Hengelo en Saasveld. Verder is het aantal paartjes in Fleringen, Saasveld en Rossum afgenomen. Het afgelopen jaar keerde de scholekster terug in Agelo met twee broedparen, echter hiervan zijn geen jongen vliegvlug geworden. Totaal werden er 13 broedparen geteld die slechts vijf jongen wisten groot te krijgen.

Na een aantal jaren van stabilisatie is het aantal broedparen van de scholekster voor het tweede opeenvolgende jaar weer afgenomen. De daling is ongeveer 15%.

Wulp

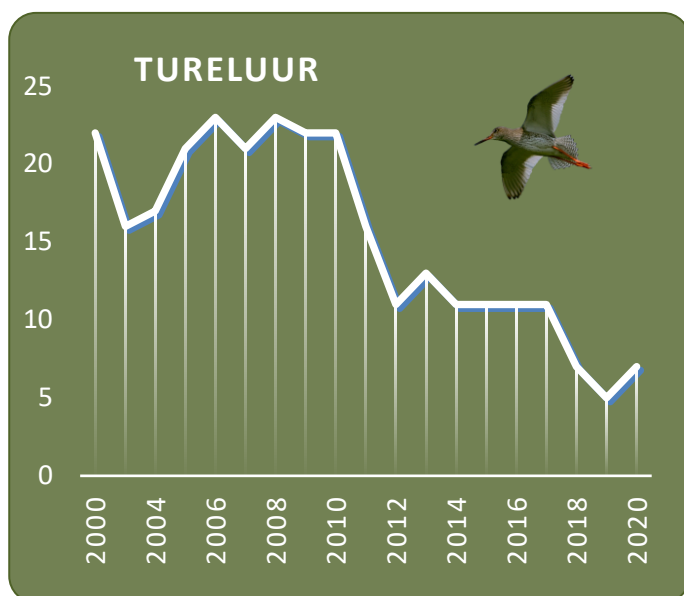

Het aantal broedparen is dit jaar met zes afgenomen tot 23 stuks. Wellicht heeft er een verschuiving van broedparen plaats gevonden naar de Reutumeres net buiten ons werkgebied. Op een gegeven moment waren er zeer veel paren wulpen op de Ageler Es, die waarschijnlijk verjaagd waren uit dit gebied, doordat er daar gemaaid was. In totaal werden er waarschijnlijk dertien jongen vliegvlug. De wulpen in Agelo waren met tien vliegvlugge jongen met afstand het meest succesvol.

In 2019 zagen we een sterke stijging van het aantal broedparen, dit jaar echter zijn we weer bijna teruggezaakt op het niveau van 2018.

Tureluur

De nesten van deze kleinste steltloper zijn moeilijk te vinden. Maar aan het gedrag is wel af te leiden of er ergens een nest is. De broedende tureluurs zijn waargenomen in Fleringen (2), Weerselo (1), Rossum (3) en Agelo (1). Dat was een toename t.o.v. 2019 met twee broedparen. Dit heeft echter niet geresulteerd in een toename van het aantal jongen. In totaal zijn er slechts twee jongen vliegvlug geworden.

Het aantal broedende tureluurs is toegenomen met twee stuks, hetgeen resulteerde in een stijging van 40%.

Weidevogelgebied Albergen

Fenologie 2020

De eerste grutto in Albergen werd gesignaleerd op de plas-dras bij Erve Vleerboer op 3 maart. Een week eerder op 26 februari, waren hier al de eerste twee wulpen en een scholekster te zien. Twee dagen later op 5 maart waren de eerste

tureluurs te zien. Terugkijkend op het broedseizoen 2020 kunnen we voor dit gebied in zijn algemeenheid spreken van een minder succesvol jaar.

Hieronder ziet u een overzicht van de resultaten van het weidevogelgebied Albergen in 2016 t/m 2020

SOORT	AANTAL BROEDPAREN					AANTAL KUIKENS Vliegvlug				
	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Kievit	80	62	40	38	32	35	32	20	21	14
Grutto	18	24	22	22	23	18	15	22	16	15
Scholekster	2	3	3	3	3	2	1	0	1	0
Wulp	7	5	5	5	3	3	0	0	0	0
Tureluur	2	4	7	7	8	3	4	14	15	9

Kievit

Voor de populatie kievitenviel het broedseizoen matig. Als eerste viel op dat het aantal broedparen kievitenviel verder was afgenomen. Dit jaar kwam de teller op 32 broedparen. Ten opzichte van 2019 kregen we in 2020 dus opnieuw weer met een terugval te

maken. Wanneer we dit aantal broedparen afzetten tegen het jaar 2016 met 80 broedparen, dan moeten we constateren dat we in dit begrensde weidevogelgebied sindsdien met een afname te maken hebben van 60%. Ruimschoots gehalveerd!

De situatie voor het behoud van de Kievit in dit gebied is dan ook zorgelijk. Ondanks uitgesteld maai-beheer, aanleg van plas-drassen, de goede samenwerking met de boeren, WBE's, gebiedscollectief NOT en de inzet van vrijwilligers lukt het niet om voldoende kuikens vliegvlug te krijgen voor het behoud van een duurzame populatie. De oorzaak lag dit jaar in de combinatie van wederom een heel droog voorjaar en een sterk verhoogde predatiedruk. Er werden in totaal maar veertien Kievitkuikens vliegvlug. De komende jaren zal het snel beter moeten want anders wordt het heel moeilijk om in het weidevogelgebied Albergen de Kievit te behouden.

Van de vijftien gruttokuikens werden er vijf geringd en voorzien van kleurringen.

Grutto

Voor de grutto verliep het weidevogelseizoen 2020 redelijk. Het aantal broedparen grutto's is in 2020 met één broedpaar toegenomen tot 23 broedparen. De populatie grutto's blijft de laatste vier jaar stabiel. Aanvankelijk zagen de broedresultaten voor deze soort er in het begin van het broedseizoen heel goed uit. Bij de alarmtelling eind mei, konden er dertien broedparen grutto's met kuikens geteld worden. De kuikens waren al vrij groot. Helaas sloeg echter het noodlot toe. Tien dagen na de alarmtelling waren alle twaalf kuikens bij de zes broedparen grutto's rondom de plas-dras bij Erve Vleerboer, alweer verdwenen. Er kon met zekerheid vastgesteld worden dat deze keer niet de vos de hoofdpredator was maar de buizerd. Op klaarlichte dag kwamen meerdere buizerds uit omliggende omgeving de hele dag door het

gebied bezoeken en wisten met succes dit deel van het weidevogelgebied bijna geheel leeg te vissen. Ergernis, maar vooral ook de machteloosheid bij de omwonenden en vrijwilligers, die vaak buizerds zagen wegvliegen met een jonge grutto in hun klauwen. Gelukkig hadden we in een ander deel van het weidevogelgebied Albergen meer succes. Hier werden in totaal bij zeven grutto paren uiteindelijk 15 kuikens vliegvlug. Hopelijk hebben we in 2021 minder last van de buizerds.

Wulp

Het broedsucces bij de wulp en de scholekster was wederom slecht. Er zijn bij de drie broedparen wulpen voor het vierde achtereenvolgende jaar geen kuikens vliegvlug geworden. Bij de drie aanwezige broedparen scholeksters in weidevogelgebied Albergen zijn dit jaar ook geen kuikens vliegvlug geworden.

Tureluur

De resultaten van de tureluur waren dit jaar minder dan de voorgaande jaren. Het aantal broedparen bleef gelijk aan het voorgaande jaar namelijk 8 broedparen. De verhoogde predatiedruk dit jaar rondom de plas-dras bij Erve Vleerboer heeft ongetwijfeld te maken gehad met het aantal vliegvlug geworden tureluurs. Er werden waarschijnlijk negen tureluurs vliegvlug. We kunnen voor deze soort spreken van een redelijk tot goed resultaat voor jaargang 2020. Opmerkelijk was dit jaar de aanwezigheid van één broedpaar brandganzen rondom de plas-dras. Ze wisten met succes een nest uit te broeden waar vier kuikens uit voortkwamen. Het is niet duidelijk of dit broedpaar de kuikens vliegvlug heeft gekregen. Wel zijn er bij drie broedparen wilde eenden een groot aantal kuikens vliegvlug geworden.

Tot slot

Ondanks een minder succesvol weidevogelseizoen 2020 in weidevogelgebied Albergen gaat heel veel waardering uit naar de boeren, jagers, vrijwilligers en het gebiedscollectief Noordoost-Twente vanwege hun grote inzet om weidevogelgebied Albergen te behouden.